

Dilin Afeti

İnşallah bu akşam "Dilin Afeti" ve "Sahabe Kardeşliği" üzerine konuşacağız. Dilin afeti, yani dilin sebep olduğu felaketler anlamına geliyor. İnsanın ağızından çıkan kontrollsüz sözlerin hem kendisine hem de başkalarına verebileceği büyük zararlardır. İslam'da dilin yanlış kullanımından doğan günahlar ve toplumsal yıkımlar üzerine özellikle durulmuştur. Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam, Allah'a ve ahiret gününe inanan kimse "Ya hayır konuşsun ya da sussun" buyurarak dilin getireceği tehlikelerden bizleri sakınmayı öğretmemiştir.

Bir diğer Hadis-i Şerif'te Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam; "Kim susarsa kurtulur" şeklinde ifade ederek gereksiz konuşmaktan kaçınmanın insanı selamete götüreceğini vurgulamıştır. Gerçekten de ölçüsüz konuşmak nice insanı pişman etmiş, söz ağızdan çıktıktan sonra geri dönüşü çoğu zaman mümkün olmamıştır. Atalarımızın bile "Söz gümüşse süküt altındır" sözü boşuna söylememiştir.

Yunus Emre ve Mevlana'nın Bakışı

Anadolu irfanının ve Türk tasavvufunun onde gelen isimlerinden Yunus Emre Hazretleri'nin sözü, var oluş ve yok oluş meselesi olarak ele almıştır. Meşhur "Söz ola kese savaşı, söz ola kestire başı, söz ola ağulu aşı, bal ile yağ ede bir söz" dizelerinde bizlere aslında neler anlatıyor? Şimdi bunun hem zahirde hem de batıdaki karşılıklarını ele almaya gayret etmeye çalışalım en azından.

"Söz ola kese savaşı" demek; yani kullanacağımız sözle savaşı kesmek. Bunun zahirdeki karşılığı; bir çatışmanın çözümü, savaşın sonlanması, sulh, diplomasi anlamına gelirken; bunun tasavvufi karşılığında, tasavvufi derinliğinde, batıdaki karşılığında; nefesi rahman yani irşad edici sözün nefsin iç savaşını dindirmesi manası çıkarabiliriz. "Söz ola kestire başı"; zaten cümle bütünlüğünde de adeta bir idam fermanı veya hayatı bir krizin sonlanması anlamına gelirken; batıdaki karşılığı mürşidin sözünün, müridin benlik iddiasını yok etmesi manası çıkabilir. "Söz ola ağulu aşı, bal ile yağ ede bir söz"; öfke ve nefretle zehirlenmiş ortamın, öfke ve nefretle zehirlenmiş kişinin dönüştürülmesi esası var. Tasavvufi karşılığında ise; Celal tecellisini, Cemale çeviren hilm ve lütuf dili görülmektedir.

Hazreti Mevlana'nın Mesnevi-i Şerifi ve Fihî Mafih eserlerinde sözü "perde" ve "anahtar" metaforlarıyla, yani örneklemeleriyle açıklıyor. Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam'ın "Sözde sihir hassası vardır" hadisine atıfla sözün insan ruhu üzerindeki dönüştürücü, bazen de büyüleyici yani göz boyayıcı etkisine dikkat çeker. Mevlana'ya göre dil tencerenin kapağı gibidir, teşbihini bu şekilde yapmıştır. Kapak oynadığında veya açıldığından tencerenin içinde neyin piştiğini; helva mı, baktığımız zaman sirke mi, yoksa iman mı, yoksa küfür mü olduğu aslında anlaşılıyor. Yani dil insanın iç dünyasının, kalbinin ve manevi seviyesinin dışa vurumudur, bu şekilde teşbih ediyor. Tabii Mevlana'nın yaklaşımlarından bir tanesi süküt; aslında pasif bir durum ya da böyle bir eylemsizlik hali değil, aslında en yüksek manevi eylem olarak tasavvur ediliyor. Kullandığı mahlas "Hamuş" yani "Susan". Hazreti Mevlana hakikatin söz kalıplarına sığmayacak kadar engin olduğunu, sözün ancak hakikate işaret eden bir parmak olabileceğini ayrıca belirtmiştir. "O

dili terbiye etmeden önce yüreğini terbiye et. Çünkü söz yürekten gelir, dilden çıkar" diyerek esasen problemin kaynağını anatomik olarak dil organından alıp manevi merkez olan kalbe taşıır.

İmam Gazali ve Dilin Afetleri

Şimdi dilin afetlerini sıralayalım. Burada dilin afetlerini esasen Huccetü'l-İslam İmam Gazali Hazretleri, İhya-u Ulumiddin adlı eserinde "Mühlikat" adlı bir bölüm var, yani helak ediciler bölümünde, dilin afetleriniaslında geniş bir başlık altında inceliyor. İmam Gazali'ye göre iman sadece kalbi bir tasdik değil, aynı zamanda uzuvların bu tasdike uygun hareket etmesidir. Dil kalbin en büyük tercümanı ve aynı zamanda kalbi en çok ifsat edebilecek organdır. Gazali insanı hayvandan ayıran özelliğin nutuk (konuşma ve akıl) olduğunu belirtirken, bu nimetin yanlış kullanımının insanı hayvanlardan daha aşağı bir seviyeye düşürebileceğini ima etmektedir.

Peki, İmam Gazali Hazretleri bu dilin afetlerini nasıl, hangi başlıklar altında sıralıyor?

- 1. Giybet (Dedikodu):** Kardeşinin giyabında duyduğunda hoşlanmayacağı bir şeyi; bu bedeni olabilir, soyu sopa olabilir, ahlaki olabilir, elbisesi olabilir, teninin rengi olabilir, bunları söylemek. İmam Gazali Hazretleri Kur'an-ı Kerim Azimüşşan'daki "*Biriniz diğerinizi arkasından çektiştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz. O halde Allah'tan korkun.*" (Hucurat Suresi, 12. Ayet) kelimesindeki bu ifadeye göre analiz ediyor. Ölü eti yemek nasıl insan tabiatına iğrenç geliyorsa, esasen manevi tabiatı bozulmamış bir mümin için de aynı şekilde giybet o şekilde iğrenç gelmelidir.
- 2. Söz Taşıma (Nemime):** İki kişinin veya grubun arasını bozmak, fitne çıkarmak amacıyla söz nakletmek, söz taşımak. İmam Gazali Hazretleri İhya-u Ulumiddin adlı eserinde bunu sihirden daha etkili bir şer olarak tanımlıyor.
- 3. İstihza (Alay ve Mizah):** Ölçüsüz şaka, başkasını küçük düşürmek ve alay etmek. Bu davranış kardeşlik vakarını zedeler, kin ve nefret tohumları eker. İmam Gazali Hazretleri mizahın tamamının yasaklanmadığını ancak yemeğe tuz katar gibi olduğunu, az ve ölçülü olması gerektiğini belirtmiştir.
- 4. Boş Söz (Malayani):** Kişinin dinine ve dünyasına faydalı olmayan sözlerle vakit öldürmesi. Kalbi katılaştıran en önemli sebeplerden bir tanesi budur; faydasız söz. Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam kişinin kendini ilgilendirmeyen boş şeyleri terk etmesi İslam'ının güzelliğindendir buyurmuştur. Ayrıca İmam Gazali Hazretleri insanın konuşmasa da "olup türden" boş mevzulara dalmasını, sonunda yalan ve övünme gibi günahlara kapı araladığı için tehlikeli görmektedir. Bu nedenle tasavvufta az konuşmak temel edep'lerden sayılır.
- 5. Husumet ve Cedel:** Haklı çıkışma arzusuyla nefsi tatmin için yapılan tartışmalar. Bu ise kardeşliği bölen ve kalpleri birbirinden soğutan bir afettir.

Tabii dilin afetleri sadece bunlarla sınırlı değildir. Kin ve nefret dili, sözünde durmamak, gereksiz tartışmalara girmek gibi pek çok örnek verebiliriz. Bütün bu kötülükler nihayetinde dilin kontrollsüz kullanmasından kaynaklanıyor.

Muaz bin Cebel Hadisi ve Fil Yavrusu Kissası

Hazreti Muaz bin Cebel Radiyallahu Anh, bir gün Peygamber Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam'a amel defterine geçen sözler hakkında sual ettiğinde, Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam o mübarek dilini tutarak şöyle buyuruyor, diyor ki: "İnsanları yüzüstü cehenneme sürükleyen dillerinin söyledikleri kötü sözlerden başka bir şey midir? Sen süküt ettiğin sürece dilinin afetinden kurtulursun. Konuştuğunda ise lehine ya da aleyhine yazılır." Bu uyarı dilin ne denli kritik olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Gıybetle ilgili bir tasvir var. Hazreti Mevlana Mesnevi'de dilin afetlerini bilhassa gıybeti ve savunmasız insanların hakkına girmeyi çarpıcı hikayelerle anlatmıştır. Bunlardan bir tanesi de "Fil ve Yavrusu" hikayesidir. Hikayenin özétini anlatacağım. Hindistan'da bir zat yola çıkan bir grupta, yola çıkacak olan bir grup yolcuya nasihat ediyor. Diyor ki: "Yolda çok aç kalacaksınız. (Bu arif kişilik). Yolda çok aç kalacaksınız, karşınıza fil yavruları çıkacak. Sakın ola ama sakın ola o yavruları avlamayın, onları yemeyin. Anneleri muhakkak pusuda beklemektedir."

Yolcular yola çıkıyor. Tabii yolu vermiş olduğu rehavetle açlıktan bitap düşüyorlar velarına gerçekten semiz fil yavruları çıkıyor. Bu arifin sözünü unutan bu arkadaşlar ya da şöyle diyelim; nefsine yenilen bu grup yavrulardan kesip yiyor. Sadece bir kişi o arifin sözünü hatırlayarak yemiyor. Gece herkes uyurken anne fil geliyor, herkesin ağını kokluyor. Yavrusunun etini yiyenleri kokusundan tanıyarak (tabii ki) eziyor ve öldürüyor. Yemeyen kişiye ise dokunmuyor, hatta ona yardım ediyor.

Peki bu hikayenin tahlilini nasıl yapacağız? Fil yavrusunu; Allah'ın veli kulları, garipler, hakkı yenenler, yetimler, savunmasız müminler, gıybeti edilenler olarak tasvir edebiliriz. Filin etini yemesi gıybet etmek; ölü kardeşinin etini yemek ayetine telmih olarak geliyor. Anne fil; Gayretullah veya İlahi makamıdır. Ağzının koklanması; mahşer günü veya kabirde amellerin teftiş edilmesi. Buradan çıkaracağımız dersle; gıybet sadece sosyal bir hata değil, aslında Allah'ın himayesinde olan bir kulu incitmektir. Hazreti Mevlana bu hikayeyle aslında dilin afetinin İlahi bir gazabı celbettiğini anlatmaktadır. Gıybet eden aslında kendi felaketini hazırlar.

Kalp ve Dil İlişkisi

Tasavvuf ehli kalp terbiyesinde dile özel bir önem atfetmiştir. "Dil kalbin anahtarıdır" denir. Zira dil neyi çok anarsa kalp ona meyleder. Veliler "Az ye, az uyu, az konuş" prensibini hayatlarına her zaman rehber edinmişlerdir. Gereksiz sözden kaçınmak gönül safiyetini korur. Dilini tutabilen, gönlünü kötülüklerden daha kolay arındırır. Özellikle zikir ve dua ile meşgul olan bir dilin gıybet ve yalandan uzak kalacağı ifade edilir. Bir Allah dostu veli şöyle nasihat eder: "Tatlı dilli ve cömert elli olmalıdır." Yani dilimizden hep güzel yapıçı sözler çıkmalı, kırıcı ve aşağılayıcı sözlere yer olmamalıdır.

Sonuç olarak dilin afeti kişi için adeta kendi kazdığı kuyuya düşmek gibidir. Dilimiz ustaca kullanıldığından gönülleri birleştiren bir merhem, kötüye kullanıldığından ise sahibini yiyp bitiren bir zehir gibidir. Büyük alim Lokman Hekim'in ibretli kıssasında geçtiği üzere; en güzel yemek olarak seçtiği dil ve kalp, en kötü yemek olarak seçtiği yine dil ve kalptir. Nitekim Lokman Hekim dilin bu çift yönlü etkisine dikkat çekerek; "Dil kılıç gibidir, iyi kullanılmazsa kendi ölümüne sebep olur" demiştir. O halde bizlere düşen dil emanetine sahip çıkmak, az ve öz konuşmak, konuşduğumuzda da en güzel sözü söylemeye gayret etmektir. Dilini hayra anahtar, şerre kilit yapanlar hem bu dünyada huzurlu ilişkiler kuracak hem de ahirette hesap gününde rahat edeceklerdir. Rabbim inşallah cümlemize bu şunu nasip eylesin, dilimizi hikmetle konuştursun, boş ve hatalı sözlerden bizi muhafaza eylesin.

Sahabe Kardeşliği (Muahat)

Şimdi "Muahat" yani Sahabe Kardeşliği ve İsar Ahlakı üzerine konuşacağız. Dilin afetinin panzehiri ve toplumsal karşılığı esasen Muahat yani kardeşleme hadisesidir. Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam Medine'ye hicretinden hemen sonra Mekkeli Muhacirler ile Medineli Ensar arasında kan bağına dayanmayan, tamamen inanç ve değer birliğine dayalı bir kardeşlik akdi tesis etmiştir. Bu, kabile asabiyetine dayalı cahiliye toplum yapısını kökten yıkan bir devrim niteliği taşıyordu.

Aslında Muahat yani kardeşlik sadece duygusal bir kardeşlik ilanı değildi; hukuki, ekonomik ve sosyal yükümlülükleri olan bir akitti. Başlangıçta miras hukukunu da kapsayan bu kardeşlik, daha sonra miras ayetlerinin indirilmesiyle nesep bağına dönmüş olsa da manevi ve sosyal dayanışma boyutu kıymete kadar baki kalmıştır.

Peki bu kardeşliğin temel dinamikleri nelerdir? Bir tanesi maddi paylaşım. Ensar kardeşleri Muhacirlere hurma bahçelerini, evlerini, sermayelerini; onlarla paylaşımlıslardır. Psikolojik boyutu: Bir düşünün ki yurtlarını, mallarını ve statülerini kaybeden Muhacirlerin travmatik durumunu Ensar'ın kucaklayıcı dili ve tavrıyla iyileştirme süreci olmuştur.

Peki burada dilin rolü nasıldır? Ensar ve Muhacir arasındaki bu uyum, dilin afetlerinden arınmış bir iletişimle mümkün olmuştur. Ensar yardımlarını başa kakmadan "**Mallarını Allah yolunda harcayıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimseler var ya, onların Allah katında has mükafatları vardır.**" (Bakara Suresi, 262. Ayet) [Konuşmacı ayeti tam okumayıp Bakara suresindeki mealen kısma atif yapıyor, metinde Haşr Suresi vurgusu daha baskın]. Muhacir ise minnet altında ezilmeden ama şükranla bunu kabul etmiştir.

Sahabe kardeşliği ile ilgili Haşr Suresi'nde; "**Onlardan (muhacirlerden) önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve imanı da gönüllerine yerleştirmiş olanlar, hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde olsalar bile onları kendilerine tercih ederler.**" (Haşr Suresi, 9. Ayet) ayeti kerimesiyle Allah Azze ve Celle bize her şeyi açıkça gösteriyor, göstermektedir. Müminler arasındaki bu manevi bağ o kadar güçlü ki Peygamber Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam: "Müminler birbirlerini sevmekte, merhamette ve şefkat göstermekte bir beden gibidir. Vücutun bir uzvu rahatsız olunca diğerleri de uykusuz kalır, acısını paylaşır" buyurmuştur.

Günümüzde de biz müminler aramızdaki yapay ayrılıkları bir kenara bırakıp aslında birlik şuuru ile hareket etmeliyiz. Meşrebimiz, mezhebimiz veya etnik kökenimizin farklılıklarını aslında sadece bir, gerçek bir ayrılık sebebi olmamalıdır. İman bağı bütün farklılıkların üzerinde birleştirici bir bağdır. Yine Hucurat Suresi'nde Allah Azze ve Celle şöyle buyuruyor: "**Müminler ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah'a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin.**" (Hucurat Suresi, 10. Ayet). Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam: "Sizlerden biriniz kendisi için istedığını din kardeşi için de istemedikçe gerçek manada tam iman etmiş olamaz" buyurarak aslında kardeşlik hukukunun ölçüsünü bizlere net bir şekilde çizmiştir. Gerçek iman kendi arzularımızı kardeşlerimiz için de istemeyi gerektirir. Bu haslet Sahabe neslinde oldukça vardı.

Yermük Savaşı ve İsar Ahlakı

Bunu bir hadise ile anlatalım örnekle. Yermük Savaşı oluyor. Sahabe kardeşliğinin savaş meydanındaki aslında bu en dramatik ve zirve noktası. Yaralı halde kızgın kumlar üzerinde yatan üç tane sahabe var: Haris bin Hişam, İkrime bin Ebi Cehil ve İyaş bin Ebi Rabia. Son nefeslerinde dahi kardeşlerini kendilerine tercih etmiştir. Olay şöyle seyrediyor:

Yermük Savaşı'nda Haris bin Hişam, İkrime bin Ebi Cehil ve İyaş bin Ebi Rabia ağır yaralı olarak yere düşüyorlar. Haris su içmek istiyor. Askerlerden biri ona su götürüyor. İkrime'nin de kendisine baktığını görünce "Bu suyu İkrime'ye götür" diyor. İkrime suyu alacakken İyaş'ın kendine baktığını görüyor, suyu içmiyor, "Bunu İyaş'a götür" diyor. Fakat su İyaş'a yetişmeden İyaş ölüyor. Bunun üzerine suyu getiren asker İkrime'ye koşuyor fakat İkrime de vefat ediyor. Hemen Haris'in yanına koşuyor, bir bakıyor ki Haris de vefat ediyor.

Bu olay aslında İsar kavramının, yani kardeşini nefsine tercih etme kavramının hayatı kalma içgüdüsüne galip geldiği noktadır. Susuzluk gibi en temel biyolojik ihtiyacın zirve yaptığı, özellikle tam ölüm anında, ölüm korkusunun da acısının sardığı o anda başkasını düşünmek; "ben" merkezli varoluşun "biz" içinde erimesidir. Tasavvufi açıdan bu, nefsin tamamen mutmain olduğu ve "Râdiyye Marziyye" yani Allah'tan razı, Allah da ondan razı olduğu makamına eriştiğinin adeta ispatıdır. Su aslında burada sıradan sadece bir içecek değil, Kevser'in aslında dünyadaki bir simgesidir. Onlar suyu birbirlerine ikram ederek aslında ebedi kardeşliklerini bu şekilde mühürlemiş oluyorlar.

Ebu Zer ve Bilal-i Habeşi Hadisesi

Bir başka hadise Ebu Zer el-Gifari Hazretleri ile Bilal-i Habeşi Hazretleri'nde geçiyor. Kendi aralarında bir tartışma yaşıyorlar. Ebu Zer Hazretleri bir öfke anında Bilal-i Habeşi Hazretleri'ne "Siyah kadının oğlu" diye hitap ediyor. Bu söz aslında dilin ırkçılık ve soy üstünlüğü davası güden en büyük afetlerinden biri. Çünkü cahiliye adetlerinden bir tanesi idi. Bu Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam'a intikal ettiğinde Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam Ebu Zer'e diyor ki: "Sende hala cahiliye adetleri var." Bu aslında ırkçılığın İslam kardeşliğine aykırı olduğunun kesin bir dille ifade edilmiş haliydi. İslam'da üstünlük ne soydadır, ne renkdedir, ne de dildedir; üstünlük ancak takvadadır.

Peki Ebu Zer Hazretleri bu durum karşısında ne yapıyor? Gerçekten çok pişman oluyor. Yani kardeşlik hukukunu nasıl tamir edeceğini bilemiyor, çok pişman oluyor. Yüzünü Bilal-i Habeşi Hazretleri'nin evinin eşidine koyuyor ve diyor ki: "Eğer sen" diyor, "bu yüzüme basmadıkça ben başımı yerden kaldırımayacağım." Keza aynı şekilde kardeşi olan Bilal-i Habeşi Hazretleri de "Ben seni affettim ya Ebu Zer" diyor ve kardeşlik onurunu bir şekilde tekrar korumuş oluyorlar. Tabii burada dikkat etmemiz gereken kibrın aslında yerle bir edilmesi ve kardeşlik onurunun iadesidir. Tabii ki kardeşlik hiç hata yapmamak üzerine değil, yapılan hatayı da samimi bir tövbe ve tevazu ile tamir edebilmektir.

Yine Allah Azze ve Celle Kur'an-ı Kerim Azimüşşan'da Fetih Suresi'nde; "**Muhammed Allah'in elçisidir. Onun yanında bulunanlar, kâfirlere karşı çetin, birbirlerine karşı da merhametlidirler.**" (Fetih Suresi, 29. Ayet) diyor. Bir diğer ayet-i kerimede Maide Suresi'nde; "**İyilik ve takva üzerinde yardımlaşın.**" (Maide Suresi, 2. Ayet) emriyle aslında dayanışmayı farz kılıyor.

Özetle, Sahabe Kardeşliği bizler için tarihten birer hatırlı değil, yaşamımız ve geleceğe taşımamız gereken bir ideal olmalı. Ashab-ı Kiram'ın birbirine karşı sergilediği bu samimi muhabbet, fedakarlık bugün aslında kendi toplumumuzda canlandırabileceğimiz mümkün olan bir durumdur. Bunun yolu ise aslında özümüze dönmekten geçiyor. Kur'an-ı Kerim Azimüşşan'da geçen "**Müminler ancak kardeşir**" ayet-i kerimesi ve Peygamberimizin Veda Hutbesi'nde de vurgulamış olduğu "Kanınız, malınız, namusunuz birbirinize haramdır" uyarısı aslında bunları kalbimize nakşetmemiz gerekiyor.

Sahabe döneminde Evs ve Hazreç kabileleri İslam'la birlikte artık yılların düşmanlığını bitirip tek ümmet oldularsa, biz de aslında aramızdaki kin ve nefret duygularını İslam kardeşliği potasında eritmeliyiz. Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam Veda Hutbesi'nde "Benden sonra tekrar birbirinizin boynunu vuran kafırler haline gelmeyin" diyerek ümmetini aslında uyarmıştır. Maalesef günümüzde Müslüman coğrafyalarında kardeş kavgasının acı örneklerine hepimiz şahit oluyoruz. Bu gidişatı durdurmak için de her birimize esasen birer görev düşüyor. Kardeşlik çağrısına kendi nefsimizden başlayarak icabet etmeliyiz.

Sonuç olarak Sahabe Kardeşliği günümüze şu şekilde yansımmalıdır: Her bir mümin diğerini öz kardeşi gibi görmelidir. Onun dertleriyle dertlenip mutluluğuyla sevinmelidir. Müslümanlar arasındaki ilişkileri sevgi, güven ve sadakat esas olmalıdır. Menfaat değil, Allah rızası ortak paydasında buluşulmalıdır. Küçük farklılıklar, büyük davaya hizmet etmek için bir zenginlik olarak değerlendirilmelidir. Bir araya gelip hayırda yarışmalıyız. Şerde ve düşmanlıkta asla birlik olmamalıyız. Tasavvufi açıdan bakarsak Muhabbetullah, yani Allah sevgisi müminleri birbirine kenetleyen ilahi bir bağdır. Yunus Emre Hazretleri'nin "Yaratılanı severiz, Yaratandan ötürü" sözü de tam bu kardeşlik şuuru üzerine kurulmuştur. Kardeşimize duyduğumuz sevgi aslında Allah Azze ve Celle'yi sevmenin bir yansımasıdır.

O halde bugün biz de sahabenin kardeşlik ikliminden istifade etmeliyiz. Birbirimizi Allah Azze ve Celle için sevmemiz gerekiyor. Affedici olmamız gerekiyor, paylaşıcı olmamız gerekiyor. Birlikte olup iyilikte yarışmamız gerekiyor. Böyle yaptığımızda Sahabe neslinin o kutlu kardeşlik iklimini kendi toplumumuzda yeniden teneffüs edebiliriz. Bu hem dünya huzuru hem de ahiret

saadeti için vazgeçilmezdir. Efendimiz Aleyhissalatu Vesselam'ın müjdesine nail olmak dileğiyle, Allah için birbirini sevenler Arş'ın gölgesinde olacak. Rabbim bizleri de o kardeşlik bölgесine giren bahtiyar kullarından eylesin. Amin.

Seyyidimizden:

Dili özetleyelim, bakalım bu dil neymiş. Dil için şöyle düşünmek güzeldir: Dil hangi organdan beslenirse onun tercümanı olur. Dil hangi organdan beslenirse onun tercümanı olur.

Dil eğer kalpten beslenirse, kalp de temizse ve kalpte iman varsa; imanla ilgili kelam, hayatı ilgili kelam, iyilikle ilgili kelam bulursun. Eğer mideyle ilgiliyse bu dil ve midene şüpheli şeyler girmişse, yahut da girmemişse; sen ancak dünyadan konuşursun, dünya lezzetlerinden bahsedersin. Eğer dil şehvet organlarından besleniyorsa sen ancak şehvet konuşur ve küfür edersin. Dil eğer beyinden besleniyorsa, eğer beyinin içinde Allahu Teala'ya ait olan kelam varsa, sen o kelamin tercümanı olursun. Ama beyinde Allahu Teala'ya ait olan bir kelam yoksa, sen dünya kelamıyla ancak insanları aldatırsın.

Dil neyle onu beslersen... Zikirle beslersen kalbini, insana Allah Azze ve Celle'den bahsedersin. Kalbini Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in makamından bir makam bellersen, Allahu Teala'nın sevgisiyle ilgili kelam eyler dilin. Ama dilini Allah muhafaza şüpheli ve manasız şeylerle beslersen mideyi, Allahu Teala'ya isyana getirecek bütün kapıları açarsın kendine. Allah göstermesin. Beslersen şehvetini aklın mlayeni hayalleriyle, senin dilin ancak eyler Rahmana isyan ve Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i bilmez.

Dile önce hitap eder İslam dini. Der: Ey dil! Senin görevin şehadet getirmektir. Dil bunu sesli olarak söylemek zorundadır. Der ki: **Eşhedü en la ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abduhü ve resulüh.** Şimdi dil bunu hangi organa indirirse... Dil bunu kalbe indirirse iman olur. Dil bunu akla indirirse iman arayışı olur. Dil bunu mideye ve diğer organlara indirirse nifak olur, münafıklık olur, müfsitlik olur, müflis olur insan.

Dil insanın hayatında amel defterini dolduran ya da amel defterini karatan en tehlikeli ya da en iyi Allahu Teala'nın verdiği aygıttır. Dilde dili durduracak hiçbir şey yoktur. Bir tek diş var, ağız vardır. Diş ve ağız Allahu Teala'nın imanını takviye etmek için insana yardımcı olarak atanmıştır Allahu Teala'dan. Dilin kemiği yoktur, dili durduracak hiçbir şey yoktur.

Allahu Teala nefس gibi ona serbestiyet vermiştir. Nefs gibi ona terbiye etme usulleri vermiştir. Hazreti Ebubekir Siddık, Allah ondan gani gani razı olsun, Allah Resülü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den dilin afetini o kadar çok dinlemiştir ki; artık dilinin altına üç tane nohut tanesi büyüğünde taş koyardı ya da nohut koyardı. Derdi "Ya Ebubekir ne hal bu hal?" Dedi "Ya Resulallah, afetini o kadar bana anlattın ki, beni cehenneme getirmesinden korktuğum için ben beni uyarın diye üç tane taş koymuşum nohut büyüğünde." Bu Hazreti Ebubekir Siddık! Hazreti Ebubekir Siddık'tan laf almak çok zordur. O bile bu halde bulunmuştur.

Dil ya doğruya söylesin ya sussun. Dil ya güzel söylesin ya sussun. Çünkü dille yapılan eylem geri alınması en zor olan eylemdir. Akılla bir eylem yaparsın,estağfurullah dersin, bir şey yaparsın kurtarırınsın. Gözle bir eylem yaparsın, gidersin suyla yıkarsın, abdest alırsın, Allahu

Teala'ya tövbe edersin, gözle yaptığın eylemin şiddetinden korursun. Elle bir eylem yaparsın, birine bir şamar vurursun, dersin bana bir şamar vur kurtulayım dersin. Ama Allah göstermesin, kişiye bir kelam edersin; bu kelam o kişinin o kadar ağrına gider ki, seni affetse bile gün gelir tartışığın zaman, onlarca yıl geçse bile o dilin afeti seni bırakmaz.

Bir misal vereyim. Zamanın belinde Evs ve Hazreç kabilesini Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem aralarındaki sulhu buldu. Onları Allah ve Resulünün dinine celbetti, onlar birbirine kardeş yaptı ve birbirleriyle gerçekten muhabbetli bir yaşıntı yaşarken; şeytanlaşmış insanlardan biri çıktı. Bu kişi Evs ve Hazreç kabilesinin birbirlerini kötulemek için söyledikleri şiirlerden bazı beyitler okur, devamı getiremediğini söyler, en yakındaki kabiledekine sorarmış "Ya bunun devamı nedir?" diye. O da o kötü fiili olan kelamı eder ve bir anda kabilelerde iki kabile arasında kılıçlar çekilmiş bir halde olmuştur. Artık ikisi birbirlerinin boynunu vuracaklardır. O haldeyken sahabelerden biri koşa koşa Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yanına gider. "Ya Resulallah" der, "durum böyle böyledir."

İlk defa Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in -bak hanımı vefat etti, amcası Ebu Talip vefat etti, evlatları vefat etti- Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'i o gün kadara üzgün, o gün kadar öfkeli başka bir tarih sahnesi yoktur. Başka bir şey de anlatamaz. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem koşa koşa geldi. Toplandıkları yere girdi. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in o mübarek alındıktaki damar herkesin görebileceği bir şekildeydi. O gün Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in gözleri herkesi yakabilecek bir haldeydi. Ama gönlü o kadar yaralıydı ki Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in... O gün Allah Resulü o kadar üzüldü ki... Ne Hayber'de -yani Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ne Uhud'da bu kadar üzüldü- hiçbir yerde bu kadar üzülmeli. Dedi "Ey Evs ve Hazreç! Size ne oluyor? Allah sizin kardeşliğinizde ihsanda bulunurken, sizle övünürken, bu ne haldir? Siz gerisin dönüp de nasıl cahiliye dönersiniz?"

O gün Allah Resulünün üzüntüsünü görünce sahabeler toplu halde tövbe ettiler. Tekrar tekrar tövbe ettiler, tekrar tekrar tövbe ettiler. Birbirlerine sarıldılar. Ama o gün orada bu şeyi ateşleyen kişi Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in geleceğini haberini alınca nasıl yavaş yavaş bir gölge gibi sıyrılp gitte...

Ey insanlar! Kim size cahiliyeden bir kelam getirirse sakın ona rağbet etmeyin. Kim cahiliyeden sizin aranızı bozarsa sakın ona rağbet etmeyin. Allah sizi kardeş yapmışsa siz Allah için bu hükmün ötesine gitmeyin. Giderseniz helak olursunuz. Dil gerçekten afettir. Madem böyle bir afeti vardır; ya hayatı söylesin ya da sussun.

Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem güzel bir şey söyledi sahabelerine. Sahabeden biri dedi ki "Ya Resulallah ben ne yapayım? Amelim az, ömrüm kısa. Ama ben de cenneti arzu içindeyim" der. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem: "Dilin ve şehvet organın hakkında bana söz ver, ben de sana cennete gireceğine dair söz vereyim." Bir insan dilini tutar, harama düşmez; bir insan şehvetine sahip çıkar, edebine ve hayatına sahip çıkarsa, ameli az bile olsa Allah rahmetiyle onu cennete koyar. Çünkü insanın iki organı tehlikelidir. Bir tanesi şehvet organı, bir tanesi dili. İnsan bunlara sahip çıkarsa Allah ona sahip çıkar. Ama insan bu iki organa sahip çıkmazsa insanın ar damarı çatlar. İnsanın ar damarını çatlayan iki organ var, başka bir

organ yoktur. Biri dildir, biri şehvet organıdır. İnsan bunlara sahip çıkmazsa ar damarı çatlar ve Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Kur'an'daki diliyle -Kur'an da aynı şeyi söylüyor-: "Bırakınız" diyor "ne yaparsa yapsın." Çünkü Allah onu mülkünden kovmuştur o kişiyi.

O yüzden insan Allahu Teala'nın hakkı ve hatırlı için, Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hakkı ve hatırlı için, konuşacağı kelamı önce düşünsün, sonra kalbinde süzsün, tam ve eksiksiz söylesin. O zaman Allah'ın merhameti onun üzerine olur, heybet olur onda, itibar olur ona veraigbet olur onda. Bir insanın değeri dilinden çıktıgı kadarıdır. O yüzden az söyleyin, hak söyleyin ve hak üzerine söylediğinize de hamd edin. Bir insanın dilinden en çok çıkacak kelime Allah Azze ve Celle deme kelimesidir. Bir insan o gün eğer Allah Azze ve Celle'den bahsetmiyorsa, ne konuşursa konuşsun o insan zarardadır.

O yüzden diyoruz size aranızda selamı yayın. Deyin "Selamün Aleyküm". O da desin ki "Aleyküm Selam". Allah'ın selamına girin. Ondan sonra aranızda birbirinizin hatırlını sorun ki Allah sizin için rızık yaratısın. İki insan bir araya gelir, bir araya gelirler iki tane insan. Bunlar arkadaştır, kardeştir. Birine beş hisse nasip var, öbürüne on hisse nasip var. Şimdi selamlasınlar, desin ki "Selamün Aleyküm", öbürü desin "Aleyküm Selam". O desin "Keyfin halin inşallah iyidir" ya da "Nasılsın?" diye sorsun. O desin ki "**Elhamdülillahi Rabbil Alemin**, sen nasılsın?". Allah Azze ve Celle o kullar için yeni nasip yaratır, yeni hayatı yaratır ve onlar için kader ve kazadaki şerleri bertaraf eder ve onlar için hayatı yakın eder. Allah Azze ve Celle bizim bir arada olmamızı istiyor, birbirimize güzel hitaplar etmemizi istiyor. Bu istemesi hasebiyle biz Allahu Teala'nın dediğini yapacağız. Biz Allahu Teala bizden ne istiyor? Diyor kardeş olun; Ya Rab biz kardeşiz. Diyor güzel kelam edin; Ya Rab biz güzel kelam edeceğiz. Diyor iyilikte yarışın; Ya Rab biz iyilikte yarışacağız. Hayır konuşun; Ya Rab biz hayatı konuşacağız. Beraber ve birelik içinde olun; Ya Rab biz beraber olacağız, birelik içinde olacağız. Düşmanlarınıza karşı çok çetin olun; Ya Rab düşmanlarımıza karşı çok çetin olacağız. Bu düşman nefstir, şehvettir, zahiri düşmandır kim olursa olsun biz birelik içinde olacağız. O zaman Allahu Teala'nın rahmeti ve zaferi, Allahu Teala'nın diliyle bizim überimizde olur.

Kim diline sahip çıkar, imanı muhafaza eder. Kim dilin oyuncağı olursa heybeti düster, adı kaybolur ve yok olur gider. Allahu Teala dilin afetinden hepini muhafaza etsin. Dilinize sahip çıkmayı nasip etsin ve güzel kelam etmeyi Rabbim size merhametle cezbettsin inşallah sizi. Rabbil Alemin razı olsun.

Sabahleyin Resulullah (s.a.v.) sahabelerine bakar, "Sizden güzel rüya gören var mı?" diye sorardı. Sahabeler güzel rüya görmüşse anlatır, Efendimiz de dinlerdi. Sonra, "Kabir ziyareti yapan var mı?" diye sorar, yapanlar olumlu cevap verirdi. Ardından, "Hasta ziyareti yapan var mı?" diye sorardı. Aralarından birini görmediği zaman, "Falancaya ne oldu, niçin gelmedi?" diye soruşturdu. Bilenler, "Ya Resulallah, hastalığı oldu" veya "Falanca yere gitti" derlerdi. Eğer "Hastalığı oldu" denilirse, "Hadi gidip onu ziyaret edelim" buyururdu.

Allah Resülü bize bu işi çok iyi öğretti ve çok net uyguladı. Kim Allah ve Resulünün yanındaysa, Resulullah (s.a.v.) gibi hareket etsin. Kim Allah ve Resulünün karşısındaysa, bilsin ki biz de onun karşısındayız. Herkes yaşantisını Allah ve Resulünün bizden istediği gibi yapsın ki, Resulullah (s.a.v.) bizi sevsin, Rabbil Alemin bizi sevsin. Sevgiyle hamurunuz yoğrulsun, başka

bir şeyle yoğrulmasın. Eğer hamurunuz sevgiyle yoğrulmazsa, bilin ki ateşle kavrulur. Karar sizin; ya ateşle kavrulursunuz —ki o da bir yoğrulma metodudur— ya da Allahu Teala'nın sevgisiyle hamurunuz güzelce yoğrulur, gül gibi kokar ve Ümmeti Muhammed'e hayır getirirsınız. Karar sizindir.